

Att åldras med funktionsnedsättning – framtida utmaningar

Jan Lexell

Professor, överläkare

Institutionen för hälsa, vård och samhälle, Lunds universitet
Rehabiliteringsmedicinska kliniken, Skånes universitetssjukhus i Lund

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÄLDRADET
30 augusti 2011

Att åldras med funktionsnedsättning

Vi lever allt längre...

Förbättrat omhändertagande gör att fler
överlever med olika skador och
sjukdomar

Idag allt fler som åldras med en
funktionsnedsättning!

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÄLDRADET
30 augusti 2011

Att åldras med funktionsnedsättning

Åldrandeprocessen och andra problem
till följd av ökande ålder

Brett spektrum av medicinska, sociala,
psykologiska och arbetsmarknads-
politiska aspekter

Vad kan forskningen bidra med och vad
kan vi inom sjukvården göra?

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÄLDRADET
30 augusti 2011

Att åldras med funktionsnedsättning

Vilka gäller det?

Personer som tidigare i livet drabbats av
en skada eller sjukdom

Inte primärt de som drabbas av en
funktionsnedsättning på ålderns höst

Skadan eller sjukdomen kan vara fysisk
eller psykisk, och drabba alla delar av
kroppen

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÄLDRADET
30 augusti 2011

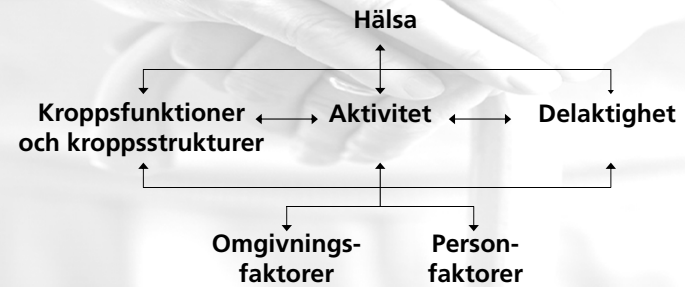

Att åldras med funktionsnedsättning

Ett biopsykosocialt perspektiv
 Inbegripa personen, dennes anhöriga
 men även den miljö personen befinner
 sig i
 Forskningen inom CASE inriktad mot
 just olika grupper av personer samt
 miljöaspekterna

Att åldras med funktionsnedsättning

WHO: International Classification of Functioning, Disability and Health, ICF
 (Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa)

Utmaningen!

Utifrån sjukvården och samhället...
 Hur skapar vi bästa möjliga förutsättningar
 för att uppnå en hög livstillfredsställelse...
 Utifrån forskningen...
 Vilket samband finns mellan olika faktorer i
 ICF och hur samverkar de, och hur kan vi
 skapa underlag för bättre råd, stöd,
 omhändertagande, rehabilitering...

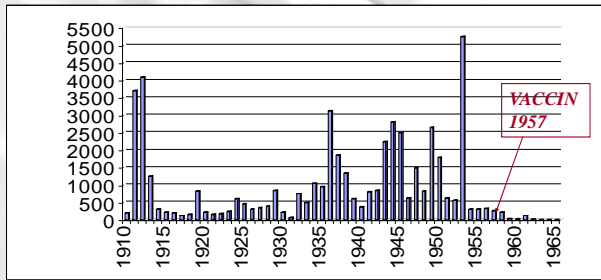

Utmaningen!

Stödja individen och dennes
 anhöriga att ta ett eget ansvar
 och lära sig hantera sin "nya"
 situation samtidigt som
 sjukvård och samhälle finns
 som stöd...

Polio i Sverige 1905-1965

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÅLDRADET
30 augusti 2011

Senare i livet – post-polio

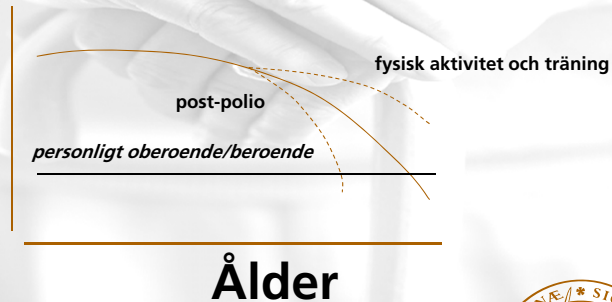
De symtom, försämringar eller besvär som efter en stabil period senare i livet drabbar personer som haft polio

- Ökad muskelsvaghet och uttrötthet i musklerna
- Generell trötthet, smärta vid aktiviteter
- Svårigheterna att utföra sina vardagssysslor
- Förändrade arbetsuppgifter
- Påverkan på fritidssysslor, boende och relationer

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÅLDRADET
30 augusti 2011

En effekt av ökande ålder...

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÅLDRADET
30 augusti 2011

Rehabilitering vid post-polio

Post-polio går inte att bota men vi kan lindra konsekvenserna genom olika rehabiliteringsåtgärder!

CASE-dagen DET HÄLSOSAMMA ÅLDRADET
30 augusti 2011

Rehabilitering vid post-polio

Målet är att varje person med post-polio ska få kunskap och insikt för att bli medveten om sina möjligheter och uppnå en så god livstillfredsställelse som möjligt

"Livsstilsförändring"

Kunskap om post-polio
Anpassade dagliga aktiviteter
Arbetslivsinriktade åtgärder
Anpassad fysisk aktivitet och motion
Förflyttningshjälpmedel
Ortoser och bandage
Läkemedel
Icke-farmakologisk smärtbehandling
Samhällets stödinsatser

Djupintervjuer

"Rehabiliteringen var en positiv vändpunkt i en aktiv förändringsprocess"

Före: en negativ spiral utan kontroll
Direkt efter: förändringsprocessen börjar
Första året efter: kampen att klara förändringen
Efter 1 år: en förändring mot ett nytt liv
...utvecklat nya vanor
...känsla av kontroll
...ser framtiden an med tillförsikt
...acceptans och en positiv självkänsla

Utmaningen!

Hur kan sjukvården arbeta med personer som åldras med funktionsnedsättning – inte bara när problem uppstår utan även förebyggande?

Framtiden!

Fortsatt satsning på forskning...

Åldrande, funktionshinder och stödjande miljöer

Fortsatt samverkan med sjukvården...

Team, samverkan, vård och rehabilitering...

Fortsatt samverkan med det omgivande samhället...

Kunskap, insikt, delaktighet, avveckling och
utveckling

